

Referat referencegruppemøde

22. marts 2018 kl. 17-19

Deltagere: Michael Loft, Jens-Henrik Andersen, Malcolm Hinrichs, Michael Kruse, Bo Henriksen, Tove Damholt og Naja Habermann (referent).

Dagsorden

- 1) Hvad rører sig lige nu? Tove Damholt
- 2) Nyt fra bestyrelsen, Tove Damholt og Michael Loft
- 3) Monitoring 2017, Naja Habermann
- 4) Genoptryk Oplev Stevns Klint folderen, Naja Habermann

Du kan se oplæggene i den vedhæftede PowerPoint præsentation.

1) Hvad rører sig lige nu?

Ny naturvejleder ansat af Stevns Kommune: Rasmus Elvekjær. Starter 1. april 2018.

Nyt partnerprogram lanceret i januar 2018: Et fællesskab for virksomheder/foreninger/organisationer med afsæt i UNESCO verdensarv om bæredygtig udvikling i Stevns. Det fælles løft: vi løfter os selv, hinanden og verdensarven. Positiv modtagelse, vi har pt. 68 verdensarvspartnere.

Nyt venneprogram under udrulning: Invitation til foredrag, arrangementer o. Lign., nyhedsbrev, Facebookside. Positiv modtagelse, omkring 50 venner. Tilmeld dig på info@stevnsklint.org.

Lokalt turismestrategisk samarbejde er genoptaget ud fra den turismepolitiske redegørelse fra 2015. Stevns Kommune, Stevns Erhvervsråd, Stevns Turistforening, Østsjællands Museum, Visit Sydsjælland-Møn, Verdensarv Stevns (tovholder). Indsatsområder: En styrket besøgsoplevelse, et godt samarbejde, stor synlighed.

Ny trappe nord for OMYA -der ansøges pt. om midler til en trappe ved OMYA, så Trampestien kan omlægges til at løbe langs kysten, så omvejen omkring bruddet undgås. Michel Kruse spurgte til et borgermøde i forbindelse med udvidelsen og opfordrer til nedsættelse af en følgegruppe. Tove Damholt følger op på sagen.

Besøgscenter i Boesdal: der er interesseret og positiv dialog med flere danske fonde om besøgscentret i Boesdal og et løft af Højerup. Besøgscenteret forventes at blive åbnet i 2021.

KLINT2 + aktiviteter i Boesdal hele dagen. Teaterkoncerten KLINT2 opføres i pyramiden i Boesdal d. 23.-26. august. Der planlægges aktiviteter i området hver dag fra kl. 14 og indtil forestillingen: Mød Åbne Atelierdøre, Basar med verdensarvspartnere, Guidede verdensarvsvandring, Hak dine egne fossiler, Læs om dinosaurer og meteornedslag og spis frokost og picnicurv af lokale fødevarer. Det blev påpeget at det skal være tydeligt at man kun kan hakke fossiler i den til formålet opstillede kalkblok -dette er nu blevet rettet i program og annonce for arrangementet.

Turismekonsulenten arrangerer oprydningsuge på hele Stevns i ugen op til DN's affaldsindsamling (16.-22. april). Det er vigtigt at dette koordineres rigtigt med DN, Tove følger op.

2) Nyt fra bestyrelsen

Bestyrelsen for Verdensarv Stevns har konstitueret sig efter kommunevalget: Anette Mortensen, Line Krogh Lay, Mikkel Lundemann Rasmussen, Steen Nielsen og Jan Jespersen (Stevns Kommune), Kathrine Hendriksen (Stevns Turistforening), Charlotte Mannstaedt (Stevns Erhvervsråd), Michael Loft (Lokal referencegruppe). Samtidig indtræder Lars Kirdan og Ole Vibe pr. marts 2018 og besætter dermed de to pladser Østsjælland Museum har i bestyrelsen.

Der er generalforsamling d. 26. april kl. 19-21 i Tinghuset, arrangementet annonceres i Stevnsbladet og alle er velkomne til at deltage.

Michael Loft: referencegruppen indtrådte i bestyrelsen i starten af 2017. Referencegruppen valgte både Michael Loft og Michael Kruse til posten som repræsentant for hhv. lodsejerne og naturen. Begge kunne dog ikke få en plads i bestyrelsen, derfor har de siden mødtes og drøftet dagsorden til alle bestyrelsesmøder, så alle interesser blev varetaget.

Vedtægterne for Verdensarv Stevns er i dag ikke hensigtsmæssige og bør revideres, men Michael Loft og Michael Kruse mener ikke at tiden er moden til en ny organisationsændring, før der er afklaring på nyt besøgscenter og frednings sagen.

Michael Loft og Michael Kruse skitserede en mulig fremtidig organisation, hvor interesserne bliver delt mere op i hhv. kommercielle interesser og beskyttende interesser (med vetoret), samt en udførende part tilsvarende verdensarvssekretariatet i dag, med en økonomi til at løfte konkrete projekter. Det er vigtigt at lokalbefolkningen føler sig repræsenteret.

Bo Henriksen kommenterede at det var interessante tanker, men at det ville kræve opbakning fra hele referencegruppen. Der kan evt. nedsættes en arbejdsgruppe.

Tove Damholt medgav at der er unødigt komplicerende forhold i de nuværende vedtægter.

Jens-Henrik Andersen bifaldt at der ikke ændres i organisationen nu, da folk mener der sker for meget nyt i forvejen.

Referencegruppens fremtid?

Vi talte om, hvordan gruppen så den lokale referencegruppe i fremtiden. Michael Loft mente at den nuværende opbygning af venneprogram og partnerprogram og bedre dialog med lodsejerne på sigt kan gøre referencegruppen overflødig.

3) Monitering 2017

Naja Habermann: Moniteringen evalueres fortsat: kigger vi på de rigtige ting på den rigtige måde, hvordan får vi mest ud af data.

Monitering 2018 kommer i et kortere, mere læseligt format + bilag med de tidligere års data.

Vi arbejder for at opsætte nye sensorer langs trampestien inden sommer, da de gamle persontællere ikke leverer tilfredsstillende data længere.

Der arbejdes for en ny besøgsanalyse, der kan give bedre og flere data (se herunder).

Referencegruppens input fra 2016 er skrevet ind i monitoringsrapport 2017, og gruppen er blevet involveret på et tidligere tidspunkt i processen som ønsket sidste år.

I forlængelse af moniteringen arbejdes der i samarbejde med Stevns Kommune på at lave retningslinjer for aktiviteter langs Stevns Klint. Der arrangeres en række møder for at indsamle input fra en lang række interessenter, I vil høre nærmere. Referencegruppens input fra bl.a. 2017 trusselsanalyse indgår allerede i arbejdet.

Ud over nedenstående kommentarer har Michael Loft, Erik Vangsgaard og Michael Kruse indsendt skriftlige kommentarer.

Spørgeskema publikumsundersøgelse

Der arbejdes pt. på at designe en bedre publikumsundersøgelse i samarbejde med Stevns Kommunes turismekonsulent og et professionelt opinionsfirma. Målet er at forbedre undersøgelse og indsamle flere relevante data. På sigt er der også ønske om en undersøgelse af lokalbefolkningens tilfredshed.

Gruppen mente at spørgsmålene i den nuværende undersøgelse kunne opfattes ledende, nogle mente de var for overfladiske og at de ikke var målrettet de lokale forhold/ beskyttelse.

Bo Henriksen: Det er vigtigt at kommunikere præcis hvad undersøgelsen går ud på til dem der svarer.

Flora & fauna

Jens-Henrik Andersen: Antallet af firben, agerhøns og hugorme er nedadgående i Boesdal. Slåen spreder sig fordi trampestien laves bredere, vi bakker op om at de fjernes.

Michael Kruse: Det er problematisk med de beskyttede vandrefalkepar langs Stevns Klint, der er pt. der er tre ynglepar og et nyt redesøgende par ved fyret. Derfor er det u hensigtsmæssigt at lave geotekniske undersøgelser i området netop nu.

Malcolm Hinrichs: hvorfor slås de vilde blomster på områderne langs trampestien?

Michael Loft påpegede at betegnelsen Kalkoverdrev er forkert. Der har aldrig eksisteret kalkoverdrev ved Stevns Klint, og det vil kræve en stor indsats og lang tid at skabe det, da jorden er for næringsrig.

Husk at tænke naturen som en helhed, ikke kun bestemte arter, også plejen af områderne er vigtig. Der efterspørges plejeplaner allerede nu.

Michael Kruse påpegede at det er problematisk at der er spredt træflis på dele af Trampestien, da det tilfører næring til et område hvor man ønsker at fjerne næring.

Samarbejde lodsejere og borgere

Jens-Henrik Andersen: lodsejerne oplever at samarbejdet er blevet dårligere. Husk at spørge eller som minimum informere om arrangementer der går over lodsejernes jord, fx vandrefestivalen.

Michael Loft: Der er ikke noget samarbejde efter kommunen ikke længere afholder trampestimøder, Lodsejerforeningen bliver ikke inviteret med til møder. Det er vigtigt at referencegruppen ikke bruges til at legitimere verdensarvsarbejdet.

Hvad skal der til for at forbedre samarbejdet? Michael Loft: Lodsejerforeningen skal inviteres med til møder allerede nu og på sigt have en plads i verdensarvsorganisationen. Som opfølgning på gruppens tilbagemelding arbejdes for at involvere Lodsejerforeningen i det kommende arbejde med udarbejdelse af retningslinjer for aktiviteter langs Stevns Klint.

4) Genoptryk Oplev Stevns folderen

Folderen er fortsat Stevns Kommunes folder, men Verdensarv Stevns er revideret og Østsjællands Museum er fagekspert

Lige nu rettes mindre fejl, faktuelle fejl osv. Referencegruppen får mulighed for at komme med input (mindre ting, fx faktuelle fejl) inden 11. april. I får mere info pr. mail.

Efterår 2018 er det planen at gentænke folderen mere gennemgribende, og der bliver mulighed for større ændringer. Referencegruppen inviteres selvfølgelig med til arbejdet, og I må gerne begynde at overveje hvad der fungerer og ikke fungerer allerede nu.

Jens- Henrik Andersen: Hund i snor **-for naturens skyld** (skal understreges tydeligere).

Det vigtigste er at man kan henvise folk til de steder man **må** ting (fx have løs hund, overnatte, samle fossiler).

Michael Loft: Det nuværende format er godt.

Vi aftalte at afsætte tre timer til næste møde i stedet for to.

NH 23.3.2018